

Asia: VN/7050/2023

Luonnos valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi (VANUPO) 2024-2027

Lausunnonantajan lausunto

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 1: Jokaiselle nuorelle polku eteenpäin

-

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 2: Monipuolista tietoa ja välineitä nuorten mielen hyvinvoinnin tukemiseen

-

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 3: Nuorten hyvinvointia tuetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta vahvistamalla

-

Nuorisotyön ja -toiminnan tukemisen linjaukset

-

Painopisteet nuorisoalan valtakunnallisten osaamiskeskusten valtionapukelpoisuuden hyväksymiselle

-

Suomen kansalliset tavoitteet nuorisoalan eurooppalaiselle ja kansainväliselle toiminnalle

-

Muita näkemyksiä ohjelmasta

Soveltavan liikunnan tutkimus- ja kehittämistyöryhmän lausunto VANUPO-ohjelmasta

Lausunnossa todetaan, että onnistuneen nuorisopolitiikan edellytyksenä on nuorisopoliittisten linjausten ja valintojen perustuminen tutkittuun tietoon. Tutkimusta nuorista ja heidän kasvuympäristöistään on tehty Suomessa jo pitkään. Lausunnossa viitataan myös valtion

nuorisoneuvoston raporttiin nuorten hyvinvoinnista, jossa todetaan, että esimerkiksi ulkomaalaistaustaiset, toimintarajoitteita omaavat sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluvat nuoret voivat monilla mittareilla keskiarvoa huonommin.

Tietoa esimerkiksi toimintarajoitteisten ja vammaisten nuorten hyvinvoinnista, harrastamisesta ja osallisuudesta on tuotettu viimeisinä vuosina enemmän ja näistä on julkaistu myös erillisraportteja. Tutkimusten perusteella voidaan sanoa, että toimintarajoitteiset nuoret osallistuvat vapaa-ajallaan organisoituun harrastustoimintaan ikätovereitaan harvemmin kaikissa ikäluokissa (Hakanen ym. 2019, Ng, Ym 2021). Lisäksi he raportoivat muita nuoria useammin mielenterveysongelmia ja kertovat jääneensä vaille tarvitsemaansa oppimisen ja hyvinvoinnin tukea (Holm ym. 2024; Holm ym. 2022). Myös yhteiskunnalliset osallisuuden kokemukset ovat heikompia kuin verrokeilla (Katsui ym., 2023).

VANUPO:lla on vahva yhteys kansalliseen lapsistrategiaan ja kansallisen lapsistrategian perustana on Suomea velvoittava Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus lapsen oikeuksista. Valtakunnallinen soveltavan liikunnan tutkimus- ja kehittämistyöryhmä suosittelee, että nuorisotyön ja –politiikkaohjelman perustaksi tulisi ottaa myös Suomen vuonna 2016 ratifioima Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista, CRPD (27/2016). Tällä yleissopimuksella on yhtymäkohtia yleissopimukseen lapsen oikeuksista, josta löytyy myös kirjauksia koskien vammaisten lasten ja nuorten oikeuksia osallisuuteen yhteiskunnassa oli kyse sitten koulutuksesta tai virkistystoiminnasta (artikla 23.).

Nuorisotyön ja –politiikkaohjelman luonnoksessa on huomioitu hyvin liikunnan harrastamisen ja liikkumisen myönteiset vaikutukset niin fyysiseen toimintakykyyn kuin kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kannalta. Lausunnossa näkyy kuitenkin vähän konkreettisia toimenpiteitä, miten toimintarajoitteisten ja vammaisten nuorten osallisuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia tuetaan heille suunnatuilla, kohdennetuilla toimenpiteillä.

Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksessa vammaisten henkilöiden oikeuksista artiklaan 30.5 on kirjattu, että vammaisten henkilöiden yhdenvertaista osallistumista kulttuurielämään, virkistys- ja vapaa-ajantoimintaan ja urheiluun tulisi edistää kaksoisstrategian mukaisesti. Vammaisten henkilöiden tulisi olla mahdollista osallistua yleisesti järjestettyihin palveluihin, mutta samalla heille pitäisi tarjota kohdennettuja, erityisiä palveluja (27/2016). Kaksoisstrategiaa tulisi noudattaa myös nuorisotyö ja –politiikka ohjelmassa.

Työryhmästä:

Liikuntatieteellinen Seura on koordinoanut valtakunnallista soveltavan liikunnan tutkimus- ja kehittämistyöryhmää vuodesta 2015 lähtien. Työryhmä koostuu alan asiantuntijoista, ja sen tehtävänä on edistää soveltavan liikunnan tutkimusta ja eri tahojen yhteistyötä kansallisesti.

Työryhmä toimi yhteistyössä valtion liikuntaneuvoston ennakointi-, tulevaisuus- ja yhdenvertaisuusjaoston kanssa. Lisätietoja työryhmästä: <https://www.lts.fi/tutkittua-sovellettua/soveltava-liikunta/toimijat-ja-verkostot/tyoryhma.html>

Lähteet:

Hakanen, T., Myllyniemi, S. & Salasuo, M. (toim.) 2019: Takuulla liikuntaa. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2018 erillinäyte. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2019:5. Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja nro 62. Nuorisotutkimusverkoston/ Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuja 142. ISBN 978-952-7175-89-7

Holm, M. E., Kiviruusu, O., Helenius, J., & Sainio, P. (2024). Population-level changes in anxiety and depression and the unmet need for support at school among adolescents with and without disabilities, 2017–2021: The effects of the COVID-19. *Disability and Health Journal*, 17(1), 10154.

Holm, M. E., Sjöblom, S., Nurmi-Koikkalainen, P., & Sainio P. (2022). Toimintarajoitteisten yläkoululaisten avun ja tuen saaminen korona-aikana. Teoksessa S. Karvonen, L. Kestilä, P. Saikkonen (toim.): *Suomalaisten hyvinvointi 2022. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 2022, 172–192*. ISBN 978-952-343-996-2

Katsui, H., Mietola, R., Laitinen, M., Honkasilta, J. & Ritvaniemi, A. 2023. Epävarmuutta ja vaihtelevaa osallisuutta. Selvitys ihmisoikeuksien toteutumisesta vammaisten henkilöiden arjessa. Helsingin yliopisto, Helsinki.

Ng, K., Asunta, P., Lindeman, A., Hakonen, H. & Rintala, P. 2021. Toimintarajoitteita kokevien opiskelijoiden liikuntakäyttäytyminen. Teoksessa S. Kokko, R. Hämylä & L. Martin (toim.) *Nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2020*. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2021:1, 111–118.

Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 27/2016.

https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2016/20160027/20160027_2#idm46434450166720
(Viitattu 13.1.24.)

Prinkey Vilja
Liikuntatieteellinen Seura ry - Soveltavan liikunnan tutkimus- ja
kehittämistyöryhmä